

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Димитър Деков

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Докторска програма: Граждански процес

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед РД-21-118/18.01.2024 на ректора на ПУ “Паисий Хилендарски”

Автор на дисертационния труд: Румен Николаев Георгиев

Тема на дисертационния труд: “Прекратяване и приключване на изпълнителния процес”

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Румен Николаев Георгиев е роден на 23 март 1993 г.

През 2012г. завършва средно образование в Езикова гимназия Пловдив с профил английски език.

През 2017 г. завършва юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

През 2019г. Румен Николаев Георгиев е зачислен и се обучава в докторска програма “Граждански процес” към катедра „Гражданскоправни науки“ при ЮФ на ПУ “Паисий Хилендарски”, професионално направление 3.6 Право. Отчислен е с право на защита със Заповед № РД 21-565/22.03.2022 г. на ректора на ПУ “Паисий Хилендарски”.

През 2020 г. дисертантът е вписан като адвокат в Адвокатска колегия Пловдив.

През 2022г. Румен Георгиев е назначен за асистент по “Граждански процес” в ЮФ на ПУ “Паисий Хилендарски”.

Научните интереси на дисертантът са в областта на Гражданския процес.

Сериозните му научни интереси са изразени в публикуваните пет научни доклада по темата на дисертацията:

“За някои проблеми на погасителната давност в изпълнителния процес при издадена заповед за изпълнение по чл. 418 от ГПК” – научен доклад, публикуван в “Пролетни правни дни” 2020г., Том 1, 2021г., Пловдив, Университетско издателство “Паисий Хилендарски”;

Прекратяване на изпълнителния процес на основание чл. 433 ал.1 т.5 ГПК, – научен доклад от XI национална конференция на докторантите БАН;

За някои проблеми при прекратяването на изпълнителното производство на основание чл.433 ал.1 т.1 от ГПК, – научен доклад от научна конференция “Имуществените отношения в правото-развитие и перспективи”, публикуван в сборник, ISBN: 978-619-202-672-1;

Погасителната давност в изпълнителното производство по ГПК, – научен доклад, изнесен на конференция “70 години ЗЗД – достижения и перспективи”, издаден в сборник, ISBN: 978-619-226-224-2;

Обезсилват ли се с обратна сила извършените изпълнителни действия при прекратяване на изпълнителния процес на основание чл.433 ал.1 т.8 от ГПК”, – научен доклад от XII национална конференция на докторантите, БАН;

Владее отлично английски език.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Предмет на изследване на дисертационния труд са основанията за прекратяване и приключване на изпълнителния процес по чл.433 ГПК.

Актуалният характер на избраната от автора тема на дисертационния труд е безспорен. На първо място темата е значително социално натоварена, доколкото през годините голяма група от българското общество премина пред производство по индивидуално принудително изпълнение. Актуалният характер се потвърждава и от многократните законодателни изменения, както и от не по-малобройните тълкувателни усилия на ВКС в тази област.

Заглавието съответства на съдържанието, което е структурирано около три ключови аспекта: теоретичен анализ на общи въпроси, свързани с прекратяването и приключването на изпълнителния процес; анализ на позитивноправната уредба относно прекратяването и приключването на изпълнителния процес, и анализ на практическите проблеми, свързани с прилагане на позитивноправната уредба и предложения за нейното усъвършенстване.

Дисертационният труд се състои от 205 стандартни машинописни страници, които включват увод, изложение в четири глави, заключение, списък с библиография и списък с използвана съдебна практика. Цитирани са общо 32 монографии и учебници, 19 статии/студии от списания и сборници и 99 съдебни решения на българските съдилища. Бележките под линия са общо 143 на брой.

Уводът представя предмета, актуалността, целите и задачите на труда и използваните от автора методи на научно изследване .Всяка глава е съставена от раздели и подраздели. Систематиката на работата е съобразена със спецификата на

изследваното правно явление и с целта на изследването да фокусира проблемите, които възникват в практиката. Главите съдържат задълбочено и критично излагане на основните въпроси, които предметът на изследването поставя.

В глава първа се разглежда прекратяването на изпълнителното производство поради погасяване на изпълняемото право или настъпила процесуална недопустимост. Анализирани са понятието „прекратяване“ на изпълнителния процес. Разгледани са съществуващите практически проблеми при прекратяването на изпълнителното производство на основание чл. 433, ал. 1, т. 1 ГПК. Разгледано е извършването от длъжника в изпълнителния процес на извънсъдебно прихващане на вземанията на вискателя по изпълнителния лист. Приносни моменти се съдържат в аргументацията и в самото предложение *de lege ferenda*, което споделям, редакцията на текста на чл. 433, ал. 1, т. 1 ГПК да се промени, като се предвиди, че основание за прекратяване на производството е единствено полученото от вискателя плащане. На следващо място е обоснована необходимостта от прекратяването на изпълнителните дела, образувани за събирането на задължения за издръжка, когато длъжникът заплаща своевременно и без забава задължението си. Приносен характер тук имат както аргументацията, така и направените предложения за постановяване на тълкувателно решение по този въпрос в полза на прекратяването на изпълнителното производство, когато длъжникът редовно заплаща издръжката. Споделям изводите на дисертанта, че не може длъжникът по издръжката да бъде подлаган на процесуална принуда в такъв продължителен период от време, без да има материално основание за това. На трето място в глава първа е разгледан въпросът за неосъщественото доброволно плащане от страна на длъжника по вина на кредитора преди образуване на изпълнителното дело. Споделям и виждането на дисертанта за необходимостта от прилагане на разпоредбата на чл. 78 ал. 2 ГПК в изпълнителния процес, което ще дисциплинира страните. Подкрепа заслужава и разбирането на дисертанта *de lege ferenda* да се уеднаквят последиците от отмяната на влезло в сила решение на държавния съд и отмяната на арбитражно решение, като се предвиди, че при ново разглеждане на арбитражното решение образуваното въз основа на първоначалното такова изпълнително производство се спира, а не се прекратява. На следващо място в глава първа са анализирани проблемите в практиката при прилагане на института на погасителната давност в заповедното производство във връзка с прекратяването по чл. 433, ал. 1, т. 4 ГПК. Принос представлява както аргументацията, така и направените предложения *de lege ferenda* да се въведе разумен преклузивен срок, в който заявителят да е длъжен да представи доказателства, че е образувал производство пред съдебен изпълнител въз основа на издадените в негова полза заповед за изпълнение по чл. 418 ГПК и изпълнителен лист. Интерес представлява и становището на автора във връзка с възможността заповедта за изпълнение да се оспори с отрицателен установителен иск, вместо с възражение. Дисертантът е стигнал до заключение, че е по-удачно да се формулира разпоредба, която да дава превес на интересите на кредиторите, като се приеме с

изрична норма, че длъжникът няма правен интерес да води отрицателен установителен иск, щом може да оспори вземането чрез предявяване на някое от възраженията по чл. 414 или чл. 414а ГПК. По-нататък в глава първа е изследвано основанието за прекратяване не изпълнителния процес, предвидено в чл. 433, ал. 1, т. 7 ГПК. Внимание и подкрепа заслужава критиката на установената съдебна практика че образуването на исково производство от страна на длъжника, с което се оспорва вземането по висящ изпълнителен процес, води до прекъсване на течението на погасителната давност на основание чл. 116, б „б“ от ЗЗД.

Втората глава от труда е посветена на прекратяване на изпълнителния процес по искане на вискателя или по почин на съдебния изпълнител. Разгледан е въпросът при наличие на присъединени вискатели следва ли всеки от тях да е изразил воля за прекратяване на производството, за да бъде то прекратено. Дисертантът е изразил становище, че първоначалният вискател е господар на образувания от него изпълнителен процес и зависи единствено от неговата воля как ще се развива изпълнението и съгласие от другите присъединени вискатели не е необходимо. Това разбиране е твърде крайно. Няма основания за стеснително или дори корективно тълкуване на чл.457 ал.1 ГПК. Това тълкуване не е съобразено с легитимните интереси на страните в изпълнителния процес, както и с необходимостта за обезпечаване на правната сигурност и с изискванията за процесуална икономия. Дисертантът анализира разпоредбата на чл. 433, ал. 1, т. 5 ГПК, която предвижда прекратяване на изпълнителното производство в случаите, когато у длъжника не се намери секвестрируемо имущество, като прави предложение *de lege ferenda* това основание за прекратяване на изпълнителното производство да отпадне. Разгледано е и прекратяването на изпълнителния процес на основание чл. 433, ал. 1, т. 6 ГПК, поради незаплащане на дължимите авансови такси и разноски по изпълнението. В резултат на направения анализ дисертантът е направил предложение *de lege ferenda*, което следва да се подкрепи, да се предвиди нарочна процедура за прилагане на чл. 83, ал. 2 ГПК в изпълнителния процес, както и да се уеднаквят хипотезите, визирани в чл. 83, ал. 1 ГПК с тези на чл. 81 от ЗЧСИ.

В глава трета се анализира прекратяването на изпълнителния процес на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК – поради перемпция. Този въпрос твърде често създава затруднения в правоприлагането, поради което и дисертантът му е отделил най-голямо внимание. Анализирана е същността на понятието “перемпция”, като процесуален преклузивен срок, изтичането на който има за последица прекратяването на висящия изпълнителен процес. Направено е съответено отграничаване с института на погасителната давност през призмата на висящ изпълнителен процес по ГПК, като е проследена неговата еволюция през годините. Паралелното разглеждане на двата въпроса се обуславя не само от теоретични съображения за съпоставяне на общите елементи на двата института, но и от практически съображения – в съдебната практиката обикновено се разглеждат заедно, доколкото ответникът-длъжник изчерпва защитата чрез въвеждане на

възражение по делото за давност и перемция. Авторът е достигнал до заключение, че същите имат напълно различни правни последици. В резултат на анализа дисертантът е направил предложение *de lege ferenda* да се върне старата законодателна редакция по отношение на перемцията, а т. 2 на чл. 432, ал. 1 ГПК да бъде отменена. Приносен момент имат разсъжденията на дисертанта относно прекъсването на течението на двата срока, както и анализът на Спорните моменти във връзка с последиците от перемцията.

Глава четвърта разглежда въпроса за приключването на изпълнителния процес, като желано и законосъобразно развитие, към което същото се стреми от неговото образуване. Направена е съпоставка между прекратяването и приключването на изпълнителния процес

В заключението дисертантът е обобщил изводите, които е направил в дисертацията.

Изследването е задълбочено, като критично са обсъдени теоретичните виждания в тази област и съдебната практика. Научният апарат е богат, а цитирането е точно и добросъвестно. Следва да се отбележи и коректното отношение на дисертанта при излагането на собствените и чуждите аргументи.

Дисертационният труд е посветен на анализа на различните хипотези на прекратяването на изпълнителния процес. Положителна оценка заслужава поставената от дисертанта цел на изследването - да изведе на преден план някои от най-съществените проблеми, свързани с приключването и прекратяването на изпълнителното производство по ГПК.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Трудът разкрива задълбочени познания на автора по проблема като извори и теория. Той се характеризира с висока езикова култура и ясен и точен стил на изразяване. Работата заслужава висока оценка, тъй като тя разкрива богатата правна култура и уменията на автора да подложи на задълбочен критичен и аргументиран анализ на застъпваните в правната литература и съдебната практика становища.

Основен научен резултат на дисертационния труд е успешното постигане от дисертанта на целта на изследването – да изведе на преден план някои от най-съществените проблеми, свързани с приключването и прекратяването на изпълнителното производство по ГПК, придружено със сериозен научен анализ на институтите на прекратяване и приключване на изпълнителния процес и смели и удачни предложения за подобряване на правната уредба.

В дисертационния труд авторът е съчетал умело различни методи на научно изследване, което е несъмнено негово достойнство.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертантът посочва следните **приноси** с научно и практическо значение:

Дисертацията представлява опит за цялостно изследване на прекратяването и приключването на изпълнителния процес по ГПК, както и открояване на спорните моменти в правната доктрина и проблемите в правораздаването при различните хипотези на прекратяването.

Направените са редица предложения за усъвършенстване на законодателната рамка и предложенията за задължителния тълкувания, както относно прекратяването на изпълнителния процес, така и в други производства и правни институти.

Предложен е диференциран подход при изследването на въпроса за отпадането с обратна сила на правните последици на извършените до прекратяването на изпълнителното производство изпълнителни действия, като се предложи различен отговор за различните основания.

Предложен е диференциран извод относно характера на постановленията на съдебните изпълнители за прекратяването на производствата, като е проведено разграничение между конститутивен и декларативен характер при различните хипотези на чл. 433, ал. 1 ГПК.

Дисертацията представлява полезна отправна точка при по-нататъшното изследване и решаване на проблемите на прекратяването на изпълнителния процес по ГПК, както и на специфични проблеми при други производства и при института на погасителната давност.

Отбелязаните от Румен Георгиев **приноси** с научно и практическо значение са коректни и обосновани. В дисертацията са направени 11 на брой предложения *de lege ferenda* и 4 на брой предложения за постановяване на тълкувателни решения. Заслужава да се отбележи, че дисертацията не следва подход на „преразказване“ на нормативните текстове, а по същество извършва много детайлен практико-приложен коментар на ключовите институти и понятия.

Приносите съдържат съответните елементи на новост и имат своята значимост за развитието на науката.

Представените приноси са авторски, като този извод се прави на база представените публикации към дисертационния труд.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Както вече се посочи, дисертантът е представил 5 научни доклада по темата на дисертацията, които сами по себе си са сериозни и задълбочени научни изследвания, разкриващи научната подготовка на дисертанта. Тези публикации отразяват в достатъчна степен основните теоретични постановки и новите приносни моменти. Запознах се с тях и ги оценявам положително.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертанта Румен Георгиев повтаря структурата и съдържанието на дисертацията. Най-напред в него се представя обща характеристика на дисертационния труд, в която са обяснени необходимостта и актуалността, предмета и методологията на изследването, както и обема и структурата на дисертацията. На следващо място в автореферата е изложено съдържание на дисертационния труд в съответствие с подредбата и номерацията на главите в дисертацията и нейното заключение. Авторефератът завършва със списък на публикациите по дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към автора могат да бъдат отправени и някои препоръки с цел усъвършенстване на работата.

1. В увода липсва ясно посочване на научната теза на дисертанта. Това затруднява читателя да се ориентира от начало от каква позиция се разглеждат институтите на прекратяване и приключване на изпълнителното производство. Разбира се, самата структура на дисертацията, поставената цел и направените многобройни предложения *de lege ferenda* разкриват и научноизследователската теза на автора – да дефинира научно основните практически проблеми при различните хипотези на прекратяване на изпълнителното производство, както и да направи предложения за усъвършенстването на правната уредба.

2. Номерацията на главите, разделите и подразделите в съдържанието и основния текст не съвпадат. Това е наистина объркващо за читателя. Например глава втора е обозначена с цифрата “3”, като разделите и подразделите съответно с “3.1.” и “3.1.1.”. В основния текст се посочва единствено номера на раздела.

3. От допълнително обмисляне се нуждае предложението *de lege ferenda* по въпроса при наличие на присъединени вискатели следва ли всеки от тях да е изразил воля за прекратяване на производството, за да бъде то прекратено. Изразената позиция, че първоначалният вискател е господар на образувания от него изпълнителен процес и единствено от неговата воля зависи как ще се развива изпълнението, а останалите присъединени вискатели са едва ли не негови “гости” и тяхното съгласие за прекратяване на изпълнителното дело не е необходимо, е твърде крайно. Няма основания за стеснително или дори корективно тълкуване на чл.457 ал.1 ГПК. Това тълкуване не е съобразено с легитимните интереси на страните в изпълнителния процес, както и с необходимостта за обезпечаване на правната сигурност и с изискванията за процесуална икономия.

4. В заключението не са обобщени основните изводи и многобройните предложения на дисертанта, като единствено е посочено, че такива са направени.

5. В автореферата също не са обобщени основните изводи и многобройните предложения на дисертанта.

8. Заключение

Според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и актовете по прилагането му, включително наукометричните таблици за минималните изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности и броят точки по показатели в Област 3. Социални, стопански и правни науки (Приложение към чл. 1а, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ), кандидатите за придобиването на образователната и научната степен „доктор“ в направление 3.6 Право следва да са представили дисертационен труд и печатна продукция, носеща им необходимите наукометрични точки.

Дисертантът е представил пет научни доклада.

Следователно докторантът изпълнява наукометричните изисквания за получаването на степента „доктор“.

Изложените по-горе препоръки относно дисертационния труд имат второстепенен характер и по никакъв начин не намаляват неговото значение. Трудът отговаря на всички изисквания на чл.6, ал.3 от ЗРАСРБ – той съдържа научни резултати, които представляват оригинален принос в науката, и показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания в областта на гражданския процес и способности за самостоятелни научни изследвания. Ето защо категорично подкрепям и убедено предлагам на Научното жури да одобри работата на кандидата и да направи предложение до факултетния съвет на Юридическия факултет на ПУ “Паисий Хилендарски” на Румен Николаев Георгиев да бъде дадена образователната и научна степен „доктор“.

Пловдив, 19 март 2024 г.

Димитър Деков